

ABBAS SƏHHƏTİN PEYZAJ LİRİKASI

Pərvanə Pərviz qızı Musazadə

ADPU Şamaxı filialı

E-mail:sbhnhsnli@gmail.com

Xülasə

Yeni əsrin əvvəllərində yazıb-yaradan klassiklər sırasına keçən həmin məşhur adlardan biridə Abbas Səhhət idi. Abbas Səhhət Azərbaycan ədəbiyyatında çox gözəl,real təbiət mənzərələri yaradan yazıçılarımızdandır. Abbas Səhhət öz lirikasında təbiəti tərənnüm etməkdən yan keçmir , təbiəti bütün canlılığı ilə duya bilmiş , onun gözəlliklərini şeirlərində qələmə almışdır.

Açar sözlər: Abbas Səhhət, təbiət, ədəbiyyat, lirika, tərənnüm.

Summary

Abbas Sahhat was one of those famous names who entered the ranks of the classics who wrote and created at the beginning of the new century. Abbas Sahhat is one of our writers who created very beautiful, realistic nature scenes in Azerbaijani literature. Abbas Sahhat does not avoid praising nature in his lyrics.

Key words: Abbas Sahhat, nature, literature, lyrics, singing.

Yeni əsrin əvvəllərində yazıb-yaradan klassiklər sırasına keçən həmin məşhur adlardan birində Abbas Səhhət idi. Abbas Səhhət Azərbaycan ədəbiyyatında çox gözəl,real təbiət mənzərələri yaradan yazıçılarımızdandır. Abbas Səhhət öz lirikasında təbiəti tərənnüm etməkdən yan keçmir , təbiəti bütün canlılığı ilə duya bilmiş , onun gözəlliklərini şeirlərində qələmə almışdır. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında təbiət təsvirləri sahəsində Abbas Səhhət qədər müvəffəq olan ikinci bir şair ,demək olar ki, yoxdur . Onun bədii istedadı burada qüvvətli bir şəkildə üzə çıxmışdır. Abbas Səhhətin peyzajlarında Azərbaycan təbiətinin çox incə xüsusiyyətləri öz əksini tapmışdır. Şairin təbiəti təsvir edən şeirlərini oxuyarkən,insan sanki Azərbaycanın doğma çöllərinə gedir,onun geniş düzlərinin ,yaşıl yamaclarının ətrini duyur ,axşam və səhərlərini ,isti və soyuğunu hiss edir. Sanki təbiətdən ruh alır . Böyük bir ustalığ və sənətkarlıqla yaradılmış bu şeirlər Azərbaycan poeziyasının incilərindəndir. Abbas Səhhət peyzaj lirikasında təbiətin dörd fəslini də tərənnüm etmişdir . Bunlar (Yaz, Yay, Payız çağında , və Qış) şeirləridir.

Yaz: Qızıdırar bahar ayı yerin,göyün havasını,
Dəyişdirər, tünüklədən xəlaqın libasını.
Bəzəklənir ,düzəklənir, bağın fazası rənglənir,
Yaşıllanır ,həm allanır,şükufələr çiçəklənir.

“Şair bu, misrada yaz fəslə gəldikdə yerin,göyün havasının dəyişdiyini bağın,bağçanın yaşıl libas geyindiğini hər tərəfin rəngarəng olduğunu və ətrafın çiçəkləndiyini qeyd edir” .

Yay: Təmiz ayında dan yeri ki, başlayar açılmağa,
Səməyə doğru qırmızı alov durar saçılmağa.
Kəsər qərarü taqətin yayın havası quşların;
Qaçar ağaclar altına,gələr sədası quşların.

“Şair bu misrada isə iyun ayında dan yerinin açıldığını səməyə günəş şüaları qırmızı alov kimi saçıldığını hər tərəfdən quşların sədası gəldiyini bildirir”.

Payız çağında: Küləkli qar, yağış yağar uzun-uzadı yaylağa .
Köçər o vaxt el – oba,enər tamamı qışlağa
Günüzlərin qısalması yetər bu vaxt qayətə.
Gecələrin uzanması yetər o dəm nəhayətə

“Bu misrada qeyd olunduğu kimi,payız fəslində yağışın yağması havanın soyuması küləkli günlərin olması və gündüzlərin qısalıb gecələrin uzanması vurğulanır ”.

Qış: Payız çatanda axıra boranlı, qarlı qış yeter,
Soyuq ,yağış küləkli qar xəlaqi məhlul edər.
Havanın onda artırır soyuqluğunu günbəgün ,
Ağacların vərəqləri düşər,xəzəl olar bütün .

“Şair bu misrasında da, payız fəslinin sonunda boranlı qarlı qışın gəldiyini havaların daha soyuq olduğunu qarın yağışın əxlaqi məhlul etdiyini bildirir .”

Təbiətimizin gözəlliklərini sözlərlə ifadə edə bilmərik ne qədər şeirlərdə yazsaq əsərlərdə yazsaq o mənzərə qarşısında aciz qalar .Necə ki vətənimizi sözlərlə kəlmələrə ifadə edə bilmirik . Şairimiz Abbas Səhhət vətənimizi öz şeirində bele tərənnüm edir.

Vətən: Könlümün sevgili məhbubu mənim ,
Vətənimdir , vətənimdir,vətənim.
Məni xəlvəyləmiş əvvəlcə xuda ,
Sonra vermiş vətənim nəşvü – nüma .

“Şair Vətən şeirinin ilk misrasında vətənin könlünün sevgili məhbubu olduğunu onu ilk dəfə Allahın yaratdığını daha sonra isə ona vətəni bəxş etdiyini vurğulayır .” Abbas Səhhət bir birindən gözəl olan şeirləri sırasında peyzaj lirikası xüsusi önəm daşıyır . Abbas Səhhət Azərbaycan xalqının bədii təfəkkürünə qüvvətli təsir göstərərək, orada özünə möhkəm yer tutan, XX əsr şeirinə yeni xüsusiyyətlər gətirən görkəmli şairlərimizdənəndir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Abdulla Şaiq. Türk ədəbiyyatının müntəxabatı. Bakı: 1925.
2. Quluzadə. Abbas Səhhət haqqında bir neçə söz. “Maarif İşçisi” jurnalı 6–7 (14–15)-ci saylar, Bakı: 1927.
3. Abdulla Şaiq. Ədəbiyyatımız haqqında. “Maarif İşçisi” jurnalı 2–4 (14–15)-ci saylar, Bakı: 1927.
4. “Abbas Səhhət” (1949).
5. “Abbas Səhhət” (1986).